

Алекс Болдин

Виж! Кондорът лети!

– И да знаеш копле, тая тъпа кукумявка няма акъл за пет пари! Представи си, да иска пари на децата за това, че се учат да играят български хора! Централата и плаща хиляда лева заплаता за да развива художествената самодейност, а тя зинала като ламя и все не и стигат. Аз и върша цялата работа и пак е недоволна. – Тези думи бяха изречени от един дребничък, жилав, почти оплешивял мъж, когото преди около четиридесетина години милите му родители бяха нарекли Росен и който при добро стечение на обстоятелствата беше и мой приятел. Модерно брадясалият мъж, въпреки някои свои човешки недостатъци притежаваше две дипломи за завършено висше образование, едната от които го бе утвърдила като хореограф в танцовия състав на атомната електроцентрала с всичките му емоции и екстри. Интересна професия, нали? Какво ще кажете? Слушайки го в момента обаче аз си задавам само един единствен въпрос, този рефрен „копле“, който обича да повтаря при всяка своя сентенция, дали го използва и пред децата, или пък още по-скандално, пред децата в комбинация с майките им. Интересно би било да наблюдавам подобно шоу. Да бе! Сещам се какво ще кажете.

Непристойно е за един културен човек, работещ в културната сфера. Но какво ли не прави едно следване с един беден млад, студент в софийските тарикатски среди през ония далечни години на гладория, телесни и душевни мъки.

Едно хореографско образование при всички положения се завършва и с някакви елементарно дребни езикови деформации.

Все се каня да му обърна внимание по този въпрос, но кой знае защо все отлагам. И моя език навремето се кълчеше в такива направления, но сега, в момента не. Казах си, точка и край! Е, понякога се изпускам след точката, но това са подробности. Слушах Росен, гледах искрящия му разгневен поглед, рязкото махане на жестоко деформираната от автомобилна катастрофа ръка и ми стана жал за него. Протегнах длан и го потупах по рамото.

– Спокойно бе човек! И ти си намерил момент и място да лееш гнева си. В града на Ботевата слава, на първи юни по обяд, девет часа преди тържествената заря! Опомни се бе човек! Ботев навремето живота си е дал за българския род, а ти се нервираш за глупости. Я виж що народ е дошъл за да го почете. – В потвърждение на думите ми няколко момичета облечени в туристическо облекло ни сбутаха с весел смях. Дали бутането или думите ми подействаха, но Росен се поуспокои, лицето му се разведри и усмивката леко просветна на лицето му.

– Да бе, от къде се взе толкова народ. Знаеш ли, че днес е денят на

детето. Навремето много се тачеше тая дата. Сега ме е яд, че не доведох малкия от Козлодуй. Щеше да се радва детето. Сладолед щях да му купя. В читалището имало безплатно раздаване на пасти и сладкиши. Ех, да се е... в загубеняка!

– Чуваш ли, от към площада свири духовия оркестър. Сигурно се танцуват и хора, тъкмо по твоята част. Да идем и да погледаме!

Лесно е да се каже. По главната улица бе задръстено от народ. Едва-едва се придвижвахме напред. Заобикаляхме с мъка мургавите продавачки на балони и всякакви празнични вкусотии.

Тук там колички със сладолед привличаха като с магнит малките палавници и естествено техните майки. Не съм и предполагал, че Росен е имал толкова много познати. Поздравявах го от ляво и от дясно. „Учил съм децата им да танцуват.“ – поясняваше той.

– Я виж! Каква пищна изложба на фотоплакати! Да минем и да я видим! Такива професионално направени фотоси съм виждал само в интернет. И са в доста голям формат.

– Този с конете много ми харесва! Виж само! На фона на алпийски пейзаж. – На една широка маса са натрупани пъстра купчина от прекрасни природни пейзажи. Росен се протяга и разравя купчината. Изборът е голям. Най-сетне след дълго колебание той си избира един. Беше оня същият, с конете. Мургавият продавач му го завива на руло и го прищипва с ластичка.

– Нека бъде у вас. Ще го взема на връщане. В тая навалица само ще го смачкам.

– Няма проблем! – съгласява се продавача.

Тръгваме към площада. Там наистина цари празнично настроение. Пред двореца на културата се вие кръшно хоро. Танцьорите са плътно обградени от празнично облечената тълпа. Градският духов оркестър свири кръшно българско хоро.

– Това е „Право хоро“. – обяснява ми Росен. Играе се ето така. – И той заситни на едно място, небрежно опрял длани на хълбоци. Околните се загледаха в него. Едно детенце дори му изръкопляска. – Хореограф е! – Обясних аз. – Това му е професията.

– Златна професия имаш, момче! – усмихна му се един побелял възрастен човек.

– Аз си зная колко е златна! – промърмори тихо Росен.

Хората виждат винаги хубавото в професията ти а за ядовете никоой не пита.

– Не им се сърди – укорих го аз. Знаеш ли какво чух. Царят щял да

идва! Никога не е идвал в нашия град. Владиката го е поканил.

– И Георги Първанов ще бъде тук, президентът. Идеална компания какво ще кажеш. Монарх и социалист.

– Ботев е на целия народ нали? И на социалисти и на монарси-министър председатели. Не е ли така? Лошото на народа ни е, че е разделен на цветове.

Самоизяжда се сам себе си. За това, че съседът ни е политически ориентиран като син, червен или жълт сме готови едва ли не на зверско линчуване, губейки чувство за мярка и разум. А всъщност какви сме в края на крайщата, бедни и нещастни до последната брънка на тялото и душата. Добре че има такива дни като този, за да се опомним и да проумеем истината. Човекът е умрял не за синята, жълтата или червената идея а за българщината, която пред будния му взор е агонизирала под нетърпимата безчовечност на поробителя. Някой го хулят, че бил пияница, безразсъден, златотърсач и какво ли не. Епохата...! Времето на робството! Всички забравят това! Представи си, какво би направил ти в онова жестоко време. Само да кихнеш срещу ходжата и ти хвърква главата. А той не е могъл да търпи и е намерил изход от положението. Живял е в Русия и е видял как може да се живее свободно, изповядвайки свободно вярата си. Това е, приятел! А преди да го убият е изпял и мислите си. Имало ли е поет, през времето на робството, с такъв емоционален заряд като Ботев? Май не е имало! Ботев е единствен! А онези, единствените, които не са някак като нас овчедушни, обичаме да плюем и само за това, защото ни е шубе да бъдем като тях! – Росен се бе умълчал.

Гледаше ме някак тъжно и виновно. После вдигна ръка, хвана ме за рамото и тихо промълви. – Така е приятел! Да знаеш колко си прав!

– Хайде да идем някъде, да седнем и да пийнем по едно разхладително, че тая юнска жега съвсем ме попари. Това обедно слънце е спряло и сърдито пече, ли пече...

– Добре си учил Ботевата поезия!

– Росене, да знаеш каква люта учителка по литература имаме в гимназията. Беше към стотина килограма, но станеше ли въпрос за Ботев идваха кошмарите. Трябваше да се научи наизуст всичко най-значително писано от него. Бутнеш ли ме от сън и почвах да цитирам стих подир стих „На прощаване“. Дядо ми все ме черпеше с бонбони като ме чуеше. Той като малък е раснал и живял в турската махала и Ботев му е бил идол. Пребивал е от бой турчетата. И те, като днешните изродени управници са го хулили с повод и без повод. Вече не е между живите.

Бог да го прости и лека му пръст!

Поблъскахме се из тълпата и най-сетне успяхме да открием и седнем до една маса на малко барче в съседство с Читалището. Масата беше отрупана с празни бутилки, изпити чаши от кафе, всевъзможни изцапани хартии. В средата на масата се мъдреше голямо полуизядено парче торта препълнило малка мръсно – сива картонена чинийка.

– Абе и аз бих хапнал едно такова парче! – Изразих гласно възжеленията си.

– А мен питаш ли ме! Дават ги само на децата, вътре във фойето на Читалището. Ех, защо не доведох малкия...! И двамата можехме да се вредим за по едно парче.

– Като те слушам си спомням за Новата година. Тук, на това място, на дечурлигата раздаваха кебапчета, а на татковците по чаша вино. Синът на една моя позната докторка седем пъти се реди и седем пъти получаваше по едно голямо, ухаещо кебапче набодено на пластмасова виличка. По едно време казвам на докторката.

– Да не му стане лошо, бе жена! – Няма. – казва. Той си е такъв. Види ли кебапчета и губи контрол.

– Хей, няма го онова циганче да си хапне. Всеки ден се върти тук, а сега за проклетия го няма никакво. – думите бяха на възрастната сервитьорка, която най-после се появи за да почисти масата и приеме поръчката ни.

Поръчяхме си по един добре изстуден натурален сок и се загледахме в неспирния човешки поток, леещ се безспирно досами масата ни. Непрекъснато виждахме мои и негови познати. Махахме им с ръка за поздрав. Те също усмихнати ни отговаряха. С всички сетива улавяхме празничната атмосфера.

– Такова нещо виждам веднъж в годината. Откакто се помня все е така. Откъде се взема този народ! Улиците са задръстени до пръсване.

А в обикновен делничен ден е почти безлюдно. Вчера пътувах за Борован. Малко преди да влезем в градчето автобусът спря. Появи се колоната на Ботевите поклонници. Уморени, наметнати с дъждобрани те се усмигнаха като ни видяха. Помахаме им с ръка. Водеше ги един млад мустакат учител. Дъждът ръмеше, а те вървяха бавно и тържествено. Имаха вид на хора уверени в себе си, дълбоко мотивирани и осмислили действието си. Радостно е, че поне тая инициатива се е запазила. Какво ли друго остана на този наш ограбен и унижен народ. Май остана само надеждата за нещо по-хубаво но неосъществимо, чезнещо като призрак в далечното неясно бъдеще и уважението към достойните му

избити синове.

– Видял си най-същественото! И аз бих тръгнал на тоя поход, но от танците нещо краката не ме държат.

– Росене, да идем все пак във фоайето на това Читалище. Ако не можем да вкусим от тези торти поне да ги погледаме.

– Добре де, и на мен ми се ядат торти. Хей сега допивам питието и тръгваме.

Санахме от масата и след няколко крачки се озовахме в това райско кътче, което бе окупирано от цяла тълпа деца и майки. Няколко широки маси бяха наредени със всевъзможни сладкиши, кой от кой по едър и привлекателен. Едно малко момиченце, държано в ръце от майка му, плачеше със завидно настървение. Розовата му панделка бе килната на една страна. Устенцата и ръчиците му бяха целите омацани със шоколад. То протягаше пръстче към една тава с големи парчета шоколадова торта. Очевидно торгеният му глад все още не беше заситен.

– Росене, дай да ревнем и ние по един път, белким се смият и ни дадат и на нас по едно парче.

– Абе, на мен да ми счупи главата човек, защо не доведох малкия.

– За догодина да не забравиш!

– Да е живот и здраве, няма да пропусна!

– Хайде да се чупим, че устата ми започна да се пълни със слюнки.

– Излязохме. Човешкият поток ни грабна и ни понесе надолу по празнично окичения булевард. Отбихме се до фото-сергията за да вземе Росен поукпката си и продължихме нататък.

– Чичко, дай десет стотинки! – едно осем, девет годишно одрипавяло момиченце ме бе хванало за крачолата на панталона ми. Косата му бе сплъстена тъмно руса, немита. В сините му очи се четеше тъжна молба.

– Защо не влезеш вътре, чичко? – попитах го. – Раздават торти за децата!

– Един чичко на вратата не ме пуска. Каза, че ако не се махна ще ме набие.

– И защо ще те набие?

– Така каза!

Нещо ме срязва под лъжичката. За миг слънчевият ден сякаш се смрачи. Старата болка за нещо неизказано отново се яви. Бръкнах в джоба. Там се мотаеха няколко дребни монети. Напипах най-едрата. Извадих монетата и я подадох на детето.

Как да му обясня, че преди три дена с току що получената заплата си купих на вехто един Джи Ес Ем. На вехто, на вехто но ми излапа

почти целия наличен финансов ресурс. Останаха ми само някакви си двайсетина лева за командировки и ядене до аванс. Така беше! Разясних ситуацията на Росен. А тоя човек като да ме зяпне в десния джоб на ризата, та не откъсва поглед от него. Погледнах и аз в тая посока. Там се мъдреше въпросният Джи Ес Ем, обвит с нова пластмасова прозрачна кальфка, акуратно защитнат за ръба на джоба.

– Издава много нежна мелодия! – поясних. – Работата ми е да пътувам по селата. Майка ми е болна. В случай, че закъса може да ме намери навсякъде. То без комуникация не може! Който е измислил тези машинки е велик!

– От всичко велико, в случая виждам само едно велико нещо, одирането на кожата. Ти не ме слушай! Аз така си говоря!

И аз самият мечтая да купя такъв за майка ми. Нали знаеш?! Миналата есен почина бащата и тя е съвсем сама. Едва ходи! Все боледува. Мисълта ми е постоянно насочена към нея. Ще взема да се придумам и да купя и аз един. – Продължихме унесено разговора на тая тема. Консултирах Росен доколкото можах по техническите подробности, а той все питаше ли питаше. В даден момент до ушите ми достигна една хубава, позната латиноамериканска мелодия.

– Росене, ти си по фолклора. Я чуй! Какво ще кажеш за тая мелодия?

– Хе-е-й, отдавна не бях я чувал! Това е истински, натурален перуански фолклор. Песента е за кондора, великата птица на Андите. Свирят я не само в Перу, но и в Чили, Боливия, Еквадор, а дори и в Колумбия. Но чистият извор е в Перу. Любима мелодия е на високопланинското племе, обитаващо Андите. Виж ги! Ето ги! Двама перуанци надуват свирките. Кой ли вятър ги е довял чак до тук.

Загледах се в посоката в която ми сочеше и наистина ги съзрях. Двама мъже, бедно облечени с национална перуанска носия бяха застанали досами входа на луксозната сграда на банката. Те бяха затворили унесено очи и с вдъхновение лееха красивата мелодия.

– Ти знаеш ли, че на мен този латино фолклор е любимата ми музика. Преди години похарчих сума пари за да купя една музикална касета на един боливийски фолклорен състав. Човекът, който ми я препродаде я бе купил от София, от подлеза на ЦУМ. Продали му я пътуващи музиканти. Той си мислеше, че е ме е преметнал в цената, но аз тогава не се и пазарих. Хареса ми. Купих я и останах доволен. От време на време я пускам и си я слушам с едно такова, върховно удоволствие... Имам чувството, че ме зарежда с енергия. Спомням си, че преди двайсетина

години Балкантон разпродаваше на безценица плочи с фолклорно съдържание. Тогава ми попадна една плоча с песни от Латинска Америка. В нея беше и тая песен.

Слушах я със страхотно удоволствие. Стана ми любима песен, песента за кондора...

– Да идем по наблизно и да ги послушаме. – Проправихме си път в тълпата. Двамата мургави, гърбоноси перуанци унесено надуваха дървените си свирки. В малката купчина багаж пред тях се виждаха още някакви непознати музикални инструменти. Музикантите бяха толкоз слаби и изнемощели, че човек добиваше впечатлението че се хранят с въздух. Те си имаха и импресарио. Това беше трети перуанец, който сграбил няколко музикални касети се буташе в заобикалящата ги тълпа и се опитваше да ги продаде на една не съвсем ниска цена. Той бе нахлупил на главата си една ръчно плетена вълнена, островърха шапка с дълги шарени наушници. Като ни видя, че се прехласваме в песента той се приближи и ни бутна в ръцете няколко касети.

– Син Фронтерас, амиго! Син Фронтерас!

– Какво е това? – попитах го.

– Без граници, амиго. – каза на завален български. Понеже не разбрах съвсем обяснението, попитах отново.

– Албумът ли се казва така?

– Син Фронтерас! – продължи да повтаря той и ни сочеше музикантите.

– А-а да! Разбрах! Съставът се нарича „Син Фронтерас“!

– Си сеньор! – утвърдително кимна с глава перуанеца.

– Най-после се разбрахме! Комбиен? – пуснах една от няколко познати ми испански думи. Бях вече решил да купя една касета.

– Синко песос! – блесна с хитрите си очи перуанския импресарио.

– Пет лева! Много скъпо бе, амигос! Хайде от мен да мине! Заповядай! – Росен с любопитство прерови касетите и си избра и той една. Извади пари и плати.

– Есте касета ес инструментал тотал. И есте ес вокал. – продължи да обяснява перуанеца.

Мен отново ме засърбяха ръцете. Бръкнах в джоба и му подадох още пет лева. Взех и втората касета с вокалните изпълнения.

– Ти май до аванс ще ядеш музика и ще пътуваш в командировка на автостоп. – разясни ми новото финансово състояние Росен.

– Може би не съм ти казал, но сега ще ти доверя, че латино фолклора е самия ми живот, бе амигос. Чуй само! Заслушай се! Как прелива

песента. Ту по-бързо, ту по-бавно, досущ като плавното и ритмично махане на силните криле на кондора. Усещаш ли ритъма? Ба-а-вно, плавно, а сетне по-бързо. Прелест! – Така силно ме бе завладяла тая песен, че вдигнах ръце за да плесна. Мигом обаче съобразих, че ще разваля песента на музикантите. Вместо това им магнах с ръка, а след това я турих на сърцето си. Те и двамата ми се усмигнаха и без да спират мелодията ми кимнаха с глави.

Разбраха чувствата ми. Росен се поколеба и за да не се объркат нещата взе, че си купи и втората касета. Бързаше. Искаше да се скрием на сянка, защото обедното слънце ни напичаше немилостиво. Тръгнахме. От време на време аз се обръщах за да погледам перуанците. Поглаждах с ръце касетите напълнени с музикалното им творчество. Не си бях взел очилата за да прочета песните, но се зарекох, че още с отиването си в къщи, веднага ще ги пусна и чуя. Минахме край един продавач на балони. Изведнъж единия от тях, вероятно нагрят от силното слънце се спуска. Продавачът трепна и изпусна друг от балоните. Изпуснатият балон беше светло син и огромен. Вътре в него бяха вместени по интересен начин още три разноцветни малки балончета. Балонът, полюлявайки се леко, плавно се устреми към безоблачното синьо небе.

– Виж! Кондорът лети! – шеговито подхвърли Росен. Някъде зад нас музикантите отново подхванаха омайващата мелодия за кондора. Вдигнал очи, аз унесено следях грациозните движения на летящия балон. Огрян от обедното слънце, той пламтеше в богата палитра от цветове.

В един миг, през присвитите ми ресници, трепна и се появи фигурата на голямата, царствена, тъмно-кафяво оперена птица. Тя плавно движеше мощните си криле в посока на слънцето. От време на време леко накланяше глава встрани, сякаш се удивляваше на човешкото множество под нея. Птицата се рееше в небесната синева, набирайки бавно и постепенно височина.

Перуанците, екзалтирано, свиреха пленителната си мелодия. Тя обгръщаше всеки един от заобиколилите ги хора с топла и живителна вълна. Тази необикновена звукова вълна постепенно стапяше ежедневните им грижи, отпускате нежно свитите им сърца.

Не бях съвсем сигурен, но в този миг, имах чувството, че някъде там горе, понесена от мелодията, олекнала, радостна и щастлива, летеше и моята, разбирате ли..., и моята собствена душа.

КРАЙ

© 2003 Алекс Болдин

Източник: Авторът

Разпространява се при условията на лиценза „Криейтив Комънс – Признание –
Некомерсиално – Без производни“ версия 2.5 (CC-BY-NC-ND version 2.5)

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2926>]